

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ВИКОНАННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З КУРСУ**

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ
АРХІТЕКТУРНОГО ПРОЕКТУВАННЯ.
МОДУЛЬ 3. ТИПОЛОГІЯ БУДІВЕЛЬ ТА
СПОРУД**

*(для студентів 4 курсу денної форми навчання
напряму 6.060102 – «Архітектура»)*

Харків – ХНУМГ – 2013

Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи з курсу «Теоретичні та методичні основи архітектурного проектування. Модуль 3. «Типологія будівель та споруд» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму 6.060102 – «Архітектура») Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; / уклад.: Л. В. Дрьомова – Х.: ХНУМГ, 2013.- 16 с.

Укладач: ст. викл. Л. В. Дрьомова

Рецензент: професор док-р архіт. С.О. Шубович

Рекомендовано кафедрою архітектурного моніторингу міського середовища, протокол № 6 від 23.03.2012 р.

На першій сторінці будівля цирку в Алма-ата «Чарівна юрта», 1972 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Інформаційний обсяг дисципліни.....	6
2. Тематика графічних завдань.....	7
Графічне завдання № 1.....	7
Графічне завдання № 2.....	7
Графічне завдання № 3.....	8
Графічне завдання № 4.....	9
Графічне завдання № 5.....	9
Графічне завдання № 6.....	10
Графічне завдання № 7.....	10
Графічне завдання № 8.....	11
Графічне завдання № 9.....	11
3. Контрольні запитання до самостійної роботи.....	12
4. Загальні вимоги до виконання завдань.	
Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	14
Рекомендовані джерела.....	14

ВСТУП.

Предмет і завдання вивчення дисципліни

Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи з курсу «Теоретичні та методичні основи архітектурного проектування». Модуль 3. «Типологія будівель та споруд» мають за мету на практиці та самостійне ознайомлення студентів з основами архітектурної типології житлових, громадських та промислових будівель та споруд, та використання практичних методів їх класифікації, представити найбільш характерні приклади та розкрити передумови формування архітектурних типів. Завдання «Методичних вказівок» полягають в оволодінні студентами загальними поняттями та правилами проектування громадських споруд, практичними навичками застосування набутих знань.

Типологія (від грец typos - відбиток, форма, зразок і логія) - науковий метод, в основі якого лежить розчленовування систем об'єктів та їх груп за допомогою узагальненої моделі або типу, застосовується з метою порівняльного вивчення суттєвих ознак, зв'язків, функцій, відносин, рівнів організації об'єктів. Основні логічні форми, використовувані типологією, – тип (зразок), класифікація (засіб встановлення зв'язків між класами об'єктів), таксономія (ієрархічна підпорядкованість).

Архітектурна типологія будівель та споруд, що представляє один з найважливіших розділів архітектурної науки, систематизує та розробляє основні принципи формування типів будівель та споруд з урахуванням їх бажаних рис і характеристик. Вона розкриває соціальні, ідеологічні, функціональні, конструктивно-технічні, економічні, містобудівні та архітектурно-художні вимоги, визначає класифікацію і номенклатуру (перелік) типів і

видів будівель, встановлює основні параметри норм проектування, складу, розмірів, характеру технологічних зв'язків приміщень та їх обладнання.

Типологія будівель та споруд вивчає вплив кліматології, архітектурної світлотехніки і акустики, вимог санітарної гігієни і безпеки (в тому числі забезпечення евакуації) на архітектуру будівель і споруд; визначає кількісні та якісні параметри будівель і споруд, що відповідають сучасному рівню розвитку, матеріальним і культурним потребам і можливостям суспільства. Разом з тим головним завданням архітектурної типології має стати визначення тенденцій та перспектив вдосконалення типів виробничих, житлових і громадських будівель відповідно до перспектив розвитку виробництва, продуктивних сил і виробничих відносин, прогресивним процесам в організації громадського культурно-побутового обслуговування всіх видів.

Модуль 3 – «Типологія будівель та споруд» своїм головним завданням ставить відображення актуальних проблем архітектурної типології у світлі процесів, що відбуваються в країні: індивідуалізація підходу до всіх злободенних проблем, тобто врахування того, що кожна людина незалежно від віку і соціального стану – це неповторна індивідуальність, зі своїми запитами та потребами. Необхідно визнати певну доцільність норм стосовно проблем забезпечення безпеки: мінімальних санітарно-гігієнічних та екологічних вимог; протипожежної, антисейсмічної та інших видів безпеки, стійкості будинків і тощо; безпеки на випадок різного роду катастроф (природних або технологічних).

1. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 3. Типологія будівель та споруд

Змістовий модуль 3.1.1. Предмет і завдання вивчення дисципліни.

Предмет і завдання вивчення дисципліни.

Житлові будинки.

Еволюція типів громадських будівель та їх класифікація.

ЗМ 3.1.2. Типологія громадських будівель. Частина 1.

Типологія навчально-виховних та наукових установ: дитячі дошкільні установи; школи; вищі навчальні заклади та технікуми; науково-дослідні установи. Типологія театральних-концертних будівель і споруд. Типологія будівель клубів. Типологія будівель цирку. Типологічні характеристики музейних комплексів.

ЗМ 3.1.3. Типологія громадських будівель. Частина 2.

Типологія будівель торгівлі. Типологія будівель готельного господарства. Будівлі і споруди для охорони здоров'я і відпочинку. Будівлі для транспорту. Виробничі будівлі.

2. ТЕМАТИКА ГРАФІЧНИХ ЗАВДАНЬ

Модуль 3. Типологія будівель та споруд

Змістовий модуль 3.1.1. Предмет і завдання вивчення дисципліни

Типологія житлових будинків.

Еволюція типів громадських будівель та їх класифікація.

Графічне завдання № 1.

Різноманітність типів будівель та споруд згідно з функціональним призначенням будівель

Мета. Виявити архітектурні особливості будівель відповідно до функціонального призначення та визнати основні функціональні вимоги.

Завдання. Намалювати різноманітні типи громадських будівель (5 варіантів). Провести аналіз архітектурних ознак будівель та визначити риси, що характерні для будівель східних по функціональному призначенню.

Визначити розташування кожного типу будівель у забудові міста.

Графічне завдання № 2.

Типологія житлових будинків

Мета. Виявити архітектурні особливості житлових будинків відповідно до типу житла.

Завдання. Намалювати різноманітні типи житлових будинків: 1-житлові будинки одноквартирні садибного типу; 2-багатоквартирні житлові будинки; 3-житлові комплекси. Провести аналіз архітектурних ознак будинків та визначити риси, що характерні для житлових будинків схожих по типу.

Визначити розташування кожного типу будівель у забудові міста або селища.

Графічне завдання № 3.

Еволюція типів громадських будівель та їх класифікація

Мета. Виявити архітектурні особливості громадських будівель схожих по функціональному призначенню відповідно історичного розвитку, наприклад, трактир – їдальня – ресторан, школа – гімназія – університет тощо.

Завдання. Намалювати різні типи громадських будівель: навчально-виховні та наукові установи; видовищні будівлі; спортивні споруди; будівлі та комплекси торгово-побутового обслуговування; адміністративні та комунальні будівлі. Визначити схожі архітектурні та містобудівні ознаки в історичному розвитку кожного типу.

Визначити розташування кожного типу будівель у забудові міста або селища.

Змістовий модуль 3.1.2.

Типологія дошкільних закладів, шкіл, вищих навчальних закладів (вузів) та технікумів. Театрально-концертні будівлі і споруди. Типологія будівель клубів. Типологія будівель цирку. Типологічні характеристики музейних комплексів.

Графічне завдання № 4.

Типологія дошкільних закладів, шкіл, та вищих навчальних закладів

Мета. Виявити архітектурні особливості будівель вищих навчальних закладів відповідно до функціонального призначення

Завдання. Намалювати будівлі навчально-виховних та наукових установ: дитячі дошкільні установи; школи; вищі навчальні заклади..

Визначити принципові схеми організації мережі культурно-побутових підприємств та установ у сільській місцевості та сельбищній зоні міста.

Графічне завдання № 5.

Театрально-концертні будівлі і споруди. Типологія будівель клубів

Мета. Виявити архітектурні особливості театрально-концертних будівель та клубів відповідно до їх функціонального призначення

Завдання. Намалювати приклади різних типів театрально-концертних будівель та споруд. Намалювати типологічну схему пересувань відвідувачів у театрально-концертних будівлях. Надати загальну схему генплану розташування будівлі, враховуючи транспортне обслуговування.

Визначити розташування театрально-концертних будівель та споруд у забудові міста або селища. Навести приклади.

Графічне завдання № 6.

Типологія будівель цирку. Типологічні характеристики музейних комплексів

Мета. Виявити архітектурні особливості будівель цирку відповідно до їх функціонального призначення. Виявити архітектурні особливості музейних комплексів відповідно до функціонального призначення.

Завдання. Намалювати різні типи будівель цирку та музейних комплексів. Намалювати типологічну схему пересувань відвідувачів цирку та музейних комплексів.

Визначити розташування кожного типу будівель у забудові міста або селища та навести графічні приклади.

Змістовий модуль 3.1.3.

Типологія будівель торгівлі.

Типологія будівель готельного господарства. Будівлі і споруди для охорони здоров'я і відпочинку.

Будівлі для транспорту. Виробничі будівлі.

Графічне завдання № 7.

Типологія будівель готельного господарства

Мета. Виявити архітектурні особливості будівель торгівлі та готелів відповідно до їх типу.

Завдання. Намалювати різні типи будівель готелів: готелі загального типу, відомчі готелі, туристські, курортні, для автотуристів, мотелі, кемпінги та спеціальні типи готелів. Проаналізувати архітектурне рішення готелів та їх містобудівну роль у забудові. Визначити санітарні вимоги до розташування. Визначити які фактори враховуються при проектуванні та впливають на склад приміщень готелю.

Графічне завдання № 8.

Будівлі і споруди для охорони здоров'я і відпочинку

Мета. Виявити архітектурні особливості будівель для охорони здоров'я та відпочинку відповідно до їх функціонального призначення та типу.

Завдання. Намалювати різні типи будівель та споруд для охорони здоров'я і відпочинку: лікувально-профілактичні установи, санаторії та санаторії-профілакторії, фізкультурно-спортивні та фізкультурно-оздоровчі комплекси, лікарні. Проаналізувати архітектурне рішення будівель та їх містобудівну роль у забудові. Визначити санітарні вимоги до розташування. Визначити які фактори враховуються при проектуванні та впливають на склад приміщень будівель та споруд для охорони здоров'я та відпочинку. Визначити санітарні вимоги до їх розташування.

Графічне завдання № 9.

Будівлі для транспорту. Виробничі будівлі

Мета. Виявити архітектурні особливості будівель для транспорту. Виявити архітектурні особливості виробничих будівель.

Завдання. Намалювати різні типи будівель для транспорту: автобусні станції, залізничні вокзали, аеровокзали. Намалювати різні типи виробничих будівель. Проаналізувати архітектурне рішення будівель та їх містобудівну роль у забудові. Визначити санітарні вимоги до розташування. Визначити які фактори враховуються при проектуванні та впливають на склад приміщень будівель та споруд для транспорту. Визначити які фактори враховуються при проектуванні та впливають на склад приміщень виробничих будівель. Визначити санітарні вимоги до їх розташування.

3. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Модуль 3. Типологія будівель та споруд

Змістовий модуль 3.1.1.

1. Предмет і завдання вивчення дисципліни.
2. Що означає класифікація за функціональним призначенням?
3. Що означає класифікація за місткістю і від чого вона залежить?
4. Які існують критерії класифікації будівель та споруд?
5. Які типи громадських споруд належать до закладів періодичного та епізодичного використання?
6. Для чого визначають радіуси обслуговування для громадських споруд?
7. Що таке санітарно-захисна зона і для чого вона визначається?
8. Як складалася історія створення житла?
9. На які типи поділяється житло?
10. Що таке соціальні житлові будинки?

Змістовий модуль 3.1.2.

1. Які є критерії класифікації дитячих дошкільних закладів?
2. Якими є норми розрахунку та розміри земельних ділянок дитячих дошкільних закладів?
3. Якими є основними класифікації навчальних закладів?
4. Які існують функціональні групи приміщень школи?
5. Якими є основні критерії класифікації культурно-видовищних будівель?
6. Якими є вимоги до проектування генпланів культурно-видовищних закладів?
7. Які приміщення належать до комплексу для глядачів? Подати їх характеристику.

8. Якими є вимоги до проектування залів для глядачів у кінотеатрах?
9. Які є особливості проектування цирків?
10. Якими є вимоги до проектування земельних ділянок музеїв та виставок?
11. Які є функціональні групи приміщень музеїв?
12. Які є вимоги до проектування фондосховищ музеїв?

Змістовий модуль 3.1.3.

1. Якими є вимоги до проектування земельних ділянок будівель торгівлі?
2. Які основні групи приміщень закладів роздрібної торгівлі і які основні схеми їх взаємо розташування?
3. Які критерії класифікації готелів?
4. Якими є вимоги до проектування приймально-вестибюльної групи готелів?
5. Як класифікують заклади охорони здоров'я?
6. Якими є норми розрахунку та розміри земельних ділянок закладів охорони здоров'я?
7. Якими є особливості проектування санаторно-курортних закладів?
8. Які критерії класифікації вокзалів?
9. Що входить до складу вокзального комплексу?
10. Якими є основні групи приміщень вокзалу?
11. Які вимоги до проектування привокзальних площ?
12. Які критерії класифікації виробничих будівель та споруд?
13. Якими є норми розрахунку та розміри земельних ділянок для виробничих будівель та споруд?

4. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ ТА СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
Змістовий модуль 3. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 3.1.1. Завдання № 1, № 2, № 3.	20 %
ЗМ 3.1.2. Завдання № 4, № 5, № 6.	20 %
ЗМ 3.1.3. Завдання № 7, № 8, № 9.	20 %
Підсумковий контроль з змістового модулю 3.2.	
Іспит	40 %
Всього за змістовим модулем 3.2.	100 %

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Адлер Д. Метрический справочник. Данные для архитектурного проектирования и расчета пер. с англ./-2-е изд.- М.: Архитектура - С, 2008.- 764 с.
2. Архітектура. Короткий словник-довідник / За заг. ред. А. П. Мардера. – К.: Будівельник, 1995. – 334с.
3. Архитектурное проектирование общественных зданий и сооружений: Учебник для вузов /В. В. Адамович, Б. Г. Бархин, В. А. Варезкин и др.; Под общ. ред. И. Е. Рожина, А. И. Урбаха. – 2-е изд. – М.: Стройиздат, 1994. – 543 с., ил.
4. Архитектура гражданских и промышленных зданий. Т. 5. Жилые здания. Изд. 2-е. /Под. общ. ред. К.К.Шевцова. – М.: Стройиздат, 1983. – 238 с.
6. Гуляницкий Н.Ф. Архитектура гражданских и промышленных зданий. (в пяти томах) Т. 1. История архитектуры. – М.: Стройиздат, 1984. – 336 с.
7. ДБН В.2.2-9-2009. Общественные здания и сооружения.
8. ДБН 360-92** Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень.
9. ДБН Б.2.4-1-9. Планування та забудова сільських поселень.
10. ДБН В.1.1-7-2002. Пожежна безпека об'єктів будівництва.

11. ДБН В.2.2-9-99. Будинки і споруди. Громадські будинки і споруди. Основні положення.
12. ДБН В.2.2-16-2005. Здания и сооружения. Культурно-зрелищные и досуговые учреждения.
13. ДБН В.2.2-15-2005. Здания и сооружения. Жилые здания. Основные положения.
14. ДБН 79-92. Житлові будинки для індивідуальних забудовників України.
15. ДБН В.2.3-5-2001. Споруди транспорту. Вулиці та дороги населених пунктів.
16. ДБН В.2.2-3-97. Будинки і споруди. Будинки та споруди навчальних закладів.
17. ДБН В.2.2-20-2008. Будинки і споруди. Готелі.
18. Дрьомова Л.В. Конспект лекцій з курсу «Теоретичні та методичні основи архітектурного проектування. Типологія будівель та споруд» (для студентів 4 курсу денної форми навчання за напрямом 6.060102 «Архітектура» / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 70 с.
19. Иконников А.В. Функция, форма, образ в архитектуре. – М.: Стройиздат, 1986. – 288 с.
20. Конструкции гражданских зданий. / под редакцией М.С.Туполева – М.: Стройиздат, 1973. – 240 с.
21. Зодчество, 2 (21). – М.: Стройиздат, 1978. - 224 с.
22. Змеул С.Г. Архитектура зданий и сооружений/Учебное пособие/ Стройиздат (М.), 2001. 240 с. ISBN: 5274012493.
23. Лінда С.М. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд: Навч. посібник. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – 608 с.
24. Нойферт Э. Строительное проектирование: - М., Издательство «Архитектура-С», 2009.-560 с., ил.
25. Синявский И.А., Манешина Н.И. Типология зданий и сооружений. ISBN 5-7695-3283-1.
26. СНиП 2.08.02-89*. «Общественные здания и сооружения».
27. СНиП П-Л.20-69. «Театры. Нормы проектирования».
28. Уайт Э., Робертсон Б. Архитектура. Формы, конструкции, детали. Иллюстрированный справочник.– М.: АСТ, Астрель, 2005. – 112 с.
29. Хайно Энгель. Несущие системы. – М.: АСТ, Астрель, 2007. – 334 с.

Навчальне видання

Методичні вказівки
до практичних занять
та виконання самостійної роботи
з курсу
**«ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ
АРХІТЕКТУРНОГО ПРОЕКТУВАННЯ».**
МОДУЛЬ 3. «ТИПОЛОГІЯ БУДІВЕЛЬ ТА СПОРУД»
(для студентів 4 курсу денної форми навчання
напряму 6.060102 – «Архітектура»)

Укладач **Дрьомова** Лідія Василівна
Відповідальний за випуск *Г. Л. Коптєва*
За авторською редакцією
Комп'ютерний набір *Л. В. Дрьомова*
Комп'ютерне верстання *К. А. Алексанян*

План 2012, поз. 54 М.

Підп. до друку 05.04.2012 р.	Формат 60x84/16
Друк на різнографі.	Ум. друк. арк. 0,9
Зам. №	Тираж 30 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет міського
господарства імені О. М. Бекетова
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4064 від 12.05.2011